
Проф. др Небојша ШАРКИЋ*
Младен НИКОЛИЋ**
Доц. др Зоран ВАВАН***

ЗАШТИТА ИЗВРШНОГ ДУЖНИКА У ПОСТУПКУ СПРОВОЂЕЊА ИЗВРШЕЊА – ПРЕМА ВАЖЕЋИМ ПРАВИЛИМА ЗАКОНА О ИЗВРШЕЊУ И ОБЕЗБЕЂЕЊУ

1. Уводне напомене

Положај извршног дужника, његова права и обавезе у оквиру поступка извршења и обезбеђења представља једно од најважнијих питања код ове врсте грађанског поступка.

* Проф. др Небојша Шаркић, редовни професор и декан Правног факултета Универзитета Унион у Београду.

** Младен Николић, судија Привредног апелационог суда у Београду.

*** Доц. др Зоран Ваван, доцент на Факултету за правне и пословне студије др Лазар Вркатић Нови Сад, Универзитета Унион у Београду.

Овлашћења извршног дужника у току спровођења извршења, као и облици његове заштите, у упоредном праву се по правилу третирају као мера демократичности и развијеног правног система. Тако се сматра да се у земљама високе демократије али и високих стандарда у заштити грађана, посебна пажња посвећује процесном положају извршних дужника, те различитим облицима њихове заштите.

Заштита извршног дужника данас се пре свега огледа у обавези хуманог поступања, те максималног поштовања личности самог извршног дужника али и чланова његове породице односно лица која су обухваћена спровођењем извршења. Са друге стране, мера заштите извршног дужника одређује се и према обиму спровођења извршења односно ограничењима која се могу спроводити у току самог извршног поступка. Тако се према општеприхваћеним стандардима који се примењују у извршном законодавству, извршном дужнику, те члановима његове породице у току спровођења извршења морају обезбедити егзистенцијални услови за живот (минимални услови живота, новчана средства, огрев, покућство, гардероба, лични предмети и сл).

Нажалост, и у законима који су се примењивали на нашим подручјима, можемо видети озбиљне разлике у обиму права извршног дужника. Ако би се за закон из 1978. године (донет за подручје тадашње СФРЈ) могло рећи да је имао концепт претеране заштите дужника као и друштвене својине, сасвим сигурно за прописе који су донети на подручју Републике Србије и важили након 2000. године можемо констатовати несклад између овлашћења извршног повериоца те статуса извршног дужника (цео поступак се спроводио пред првостепеним судовима; било је забрањено одлагање у ма ком облику, није било дозвољено вештачење приликом процењивања вредности имовине над којом се спроводи извршење и сл).

Чини се да је важећи Закон о извршењу и обезбеђењу¹⁾ (у даљем тексту: ЗИО) донекле нашао одговарајућу сразмеру између права извршног повериоца те права извршног дужника. Свакако да би се о овом питању могло много више говорити али смо ми за потребе овога рада извршили поделу на три групе питања која смо анализирали.

1) "Сл. гласник РС", бр. 106/2015, 106/2016 - аутентично тумачење, 113/2017 - аутентично тумачење и 54/2019.

Под општим правилима анализирали смо неколико чланова ЗИО који уређују питање општег положаја извршног дужника, те исказују начелни став законодавца о овом питању.

Други део односи се на посебне одредбе ЗИО које пак говоре о томе над којим средствима се не може спроводити извршење као и ограничења у погледу обима извршења.

Трећа група питања односи се на обавезу јавног извршитеља, као централне личности спровођења извршења, те начин спровођења извршења и његову одговорност за законитост спровођења извршења.

Оваква анализа свакако није свеобухватна, али она представља наш покушај да на еклатантним примерима укажемо на суштину ове проблематике.

2. Општа правила о заштити извршног дужника у ЗИО

2. 1. Дисциплинске повреде

У домаћем законодавству инсистира се на уношењу норми о дисциплинској одговорности судија у законима којима се уређују поступци, па тако и у Закон о извршењу и обезбеђењу. Нормама које уређују евентуалну одговорност судије за непоступање у роковима за доношење одлуке је место у Закону о судијама²⁾ и тим законом би требало предвидети да непоступање судије у роковима у одређеном поступку, а које се односи на доношење одлуке, може бити основ за дисциплински прекршај.³⁾ Овако, осим што је законодавац норму о дисциплинској повреди уврстио у процесни закон, отишао је и корак даље, те одступање представља дисциплински прекршај. Тиме је, чини нам се, законодавац већ „пресудио“ и без вођења дисциплинског поступка да је судија одговоран.

У Закону су иначе предвиђени у појединим случајевима веома кратки рокови како за поступање суда, тако и за поступање странака и дужина тих рокова је различита. Тако се, на пример, крећу од три до 15 дана. Разумљиво је да су рокови кратки, има-

2) "Сл. гласник РС", бр. 116/2008, 58/2009 - одлука УС, 104/2009, 101/2010, 8/2012 - одлука УС, 121/2012, 124/2012 - одлука УС, 101/2013, 111/2014 - одлука УС, 117/2014, 40/2015, 63/2015 - одлука УС, 106/2015, 63/2016 - одлука УС, 47/2017 и 76/2021.

3) Члан 16. ЗИО.

јући у виду начело хитности које доминира у извршном поступку.⁴⁾

2. 2. *Старање да се не повреди право на суђење у разумном року*

Ова норма посебно издваја судије које поступају у извршној материји у првом и другом степену у односу на судије које поступају у другим материјама, тако што наглашава да се непоступање судије, тј. недоношење одлука по приговору или жалби у роковима који су прописани овим законом увек (дакле, обавезно) узима у обзир у поступку заштите права на суђење у разумном року. Потенцира се улога и овлашћење председника суда који на поштовање рокова за одлучивање по приговору и жалби мора посебно пазити.⁵⁾

По нашем мишљењу, ова одредба уопште не припада одредбама овог закона. Њој је место или у Закону о судијама или у одредбама Закона о заштити права на суђење у разумном року.⁶⁾

2. 3. *Редослед поступања и намирења*

Један од темељних принципа у савременим правосудним системима је да се поштује редослед поступања и намирења. Ово начело произилази из општих правила о једнаком поступању у једнаким стварима, те се у свим поступцима предвиђа обавеза судова (овде свакако и јавних извршитеља) да предмете евидентирају и да их решавају према редоследу приспећа у суд.

Свакако да постоје и одређени изузеци, а то су предмети којима се даје приоритет у поступању (привремене мере, предмети који се по закону воде као хитни – из породичних односа, враћање запосленог на рад и сл). Осим обавезе суда (и јавног извршитеља) да предмете евидентира према доспећу, Закон утврђује и обавезу да се предмети узимају у рад према редоследу пријема. Изузетак наравно и овде представљају ситуације када приroda потраживања и врста спора захтева приоритетно решавање (насиље у породици и други поменути предмети).

4) Члан 15. ЗИО.

5) Члан 17. ЗИО.

6) „Службени гласник РС“, број 40/15.

Примљене предмете суд и јавни извршитељ су дужни да узимају у рад оним редом којим су стигли у суд, тј. да прво поступају по предметима који су раније запримљени. Међутим, ако природа потраживања или неке друге посебне околности то захтевају, суд може најпре узети у рад предмете који су касније стигли ако имају неки посебан приоритет. Законодавац овде предвиђа и посебно писмено изјашњење у форми сагласности председника суда.⁷⁾

Законом није посебно одређено на која потраживања односно на које се предмете односи да ће бити приоритетно решавани, али се по природи ствари може закључити да су то предмети: из породичних односа, враћање радника на рад и свакако претходне или привремене мере.

Према Закону о парничном поступку, дакле, у поступку доношења извршне исправе, хитност је предвиђена за спорове због сметања поседа, радне спорове и слично. Овим се свакако не исцрпљује садржина потраживања која захтевају брже поступање суда, те постоје и нека друга потраживања односно околности који изискују брже поступање суда. Дакле, очигледно је да се мора првенствено водити рачуна о садржини потраживања (намирење потраживања код издржавања малолетног детета, сметање поседа, враћање радника на рад, исељење из стана и сл).

Због приоритетног поступања у одређеним предметима, други извршни повериоци се не би могли довести у неповољнију ситуацију односно извршни поверилац по чијем је предмету приоритетно поступљено не би могао стећи право првенства намирења само због тога што је по његовом предмету прво поступано, већ би се у том случају морало водити рачуна о тренутку пријема предмета у суд. Стога је судским пословником детаљније разрађено односно предвиђено који су то случајеви у којима је суд дужан да приоритетно поступа, чиме би се избегле евентуалне недоумице око дискреционог овлашћења судије.

Закон такође предвиђа да уколико постоји више извршних поверилаца који намирују новчано потраживање према истом извршном дужнику на истом предмету извршења, намирују се редоследом којим су стекли право на намирење, што је у складу

7) Члан 18. став 1. ЗИО.

са општеприхваћеним начелом „први у времену први у праву“.⁸⁾ Дакле, лице које је пре иницирало поступак или предузело одређену радњу, има наравно приоритет у односу на оне који су то касније учинили. Када више извршних поверилаца претендује да намири своје новчано потраживање према истом извршном дужнику на истом предмету извршења, по коментарима чланова који регулишу конкретна средства извршења ради наплате новчаног потраживања, за приоритет у намирењу одлучујуће је време када је стечено заложно право, време када је извршена забележба решења о извршењу у јавну књигу и тренутак уписа за намирење новчаног потраживања.

Изузетак у односу на ово правило имамо у стечајном поступку где је начело сразмерности доминантно начело и оно утврђује право свих поверилаца да се истовремено намирују у сразмери са могућностима намирења.⁹⁾

У извршном поступку је уведено правило временског приоритета зато што се претпоставља да ће сви извршни повериоци бити намирени, јер нема назнака да је дужник инсолвентан те се само поставља питање временског оквира у коме ће се извршење спроводити.

3. Посебне одредбе ЗИО о средствима и предметима извршења

3. 1. Средства извршења

Средства извршења која се користе у поступку представљају радње којима се намирује потраживање извршног повериоца.¹⁰⁾

У средства извршења ради намирења новчаног потраживања спадају: продаја непокретности извршног дужника, продаја покретних ствари извршног дужника, заједничка продаја непокретности и покретних ствари, пренос новчаног потраживања извршног дужника, пренос зараде извршног дужника, пренос новчаних средстава с рачуна извршног дужника код банке, пренос средстава са штедног улога или текућег рачуна извршног

8) Став 2. *ibidem*.

9) Закон о стечају, "Сл. гласник РС", бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС, 83/2014, 113/2017, 44/2018 и 95/2018.

10) Члан 54. став 1. ЗИО.

дужника, продаја финансијских инструмената извршног дужника, продаја удела извршног дужника у привредним субјектима и пренос потраживања извршног дужника да му се предају или испоруче покретне ствари или преда непокретност и уновчење других имовинских права извршног дужника.¹¹⁾

Ради остваривања неновчаног потраживања средства која ЗИО предвиђа су: предаја покретних ствари извршног дужника, испражњење и предаја непокретности извршног дужника, чињење, нечињење или трпљење извршног дужника, предаја детета и извршење других одлука у вези с породичним односима, враћање запосленог на рад, деоба сувласничке ствари и издејствовање изјаве воље.¹²⁾

3. 2. Предмет извршења

Под појмом предмета извршења ЗИО дефинише ствар и права извршног дужника на којима се спроводи извршење.¹³⁾ У погледу предмета извршења, законодавац се користио негативном дефиницијом с обзиром на то да је посебном одредбом детаљно разрађено који су предмети изузети од извршења и на којима је извршење ограничено. Стога се сви предмети који нису обухваћени овим изузецима сматрају предметима извршења на којима се извршење може спровести и на којима не може бити постављених ограничења.

Као и у свим претходним законима, ствари које су изван промета или ствари које други закон искључује не могу бити предмет извршења. То су најчешће општа добра, реке, шума, ливаде, језера, путеви. Такође, као и до сада, предмет извршења не могу бити објекти, оружја и опрема намењени одбрани и безбедности државе.¹⁴⁾ Ова одредба има за циљ да заштити основе безбедности једне државе, али то даље не значи да и новчана средства на рачуну Министарства одбране не могу бити предмет извршења или да, рецимо, путничко возило које користи директор привредног субјекта које се бави наменском производњом не може бити предмет извршења. У том смислу, објекти у којима се производи опрема намењена одбрани и безбедности и сама

11) Став 2. *ibidem*.

12) Став 3. *ibidem*.

13) Члан 55. став 1. ЗИО.

14) Став 2. *ibidem*.

опрема која се користи приликом производње су изузети од извршења, као и наравно оружје, те непокретности у којима бора Војска Србије или је користи у сврху војне обуке.

Посебно бисмо указали на одредбе Закона о јавној својини које гласе:

„Природна богатства, добра у општој употреби, мреже у јавној својини, водно земљиште и водни објекти у јавној својини, заштићена природна добра у јавној својини и културна добра у јавној својини, не могу бити предмет принудног извршења.

На непокретностима у јавној својини које, у целини или делимично, користе органи Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе за остваривање њихових права и дужности не може се спровести принудно извршење.

Предмет принудног извршења не могу бити објекти, оружје и опрема намењени одбрани и државној и јавној безбедности.

Предмет принудног извршења не могу бити удели, односно акције које јавна предузећа и привредна друштва чији је власник Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе имају у привредним друштвима, осим уколико постоји сагласност Републике Србије, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе на успостављање залог на тим уделима, односно акцијама.

Предмет принудног извршења не могу бити ни покретне и непокретне ствари које користе здравствене установе из Плана мреже здравствених установа.

Добра из става 1. овог члана не могу се отуђити из јавне својине¹⁵⁾

Посебно смо указали на наведене одредбе Закона о јавној својини, јер је изменама овог закона које су објављене у „Службеном гласнику РС“, број 113/17 проширен круг имовине која је изузета од извршења.

Када говоримо о средствима извршења и предметима извршења, треба их разликовати. Средство извршења јесте продаја непокретности извршних дужника, али предмет извршења је конкретан стан, конкретна кућа, конкретан пословни простор или катастарска парцела. Такође, средство извршења јесте про-

15) „Службени гласник РС“, бр. 72/11, 88/13, 105/14, 104/16 – др. закон, 108/16, 113/17, 95/18 и 153/20.

даја покретних ствари извршног дужника, а предмет извршења јесте конкретна покретна ствар, на пример: телевизор, уметничка слика, путничко возило и слично.

Новина која је уследила изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу јесте да предмет извршења не могу бити непокретне и покретне ствари које користе државни органи за обављање послова из своје надлежности.¹⁶⁾ То значи, у случају када се, рецимо, као извршни дужник појављује Република Србија, а као државни орган неко од министарстава, или када се као орган појављује суд, извршење неће моћи да се спроведе на опреми – покретним стварима које ти државни органи користе као неопходне за обављање своје надлежности. Било је случајева да је, нпр., извршни дужник била Република Србија, а државни орган суд, при чему је рачун суда као индиректног корисника буџета био у блокади, а да су извршни повериоци предлагали извршење на компјутерима или другим покретним стварима у суду, због чега су поједини судови били онемогућени у обављању своје надлежности.

Закон о финансијском обезбеђењу¹⁷⁾ регулише случајеве у којима су новчана средства или финансијски инструменти средство обезбеђења неког потраживања, те када је између страна закључен уговор и успостављена средства обезбеђења у складу с наведеним законом, та средства обезбеђења су изузета од извршења и на њима се извршење не може спроводити.¹⁸⁾

4. Одредбе о спровођењу извршења и поступању јавних извршитеља

4. 1. Начело сразмере

С обзиром на то да су јавни извршитељи искључиво надлежни да спроводе извршење на средствима извршења ради наплате новчаног потраживања, они су, пре свега, дужни да приликом спровођења извршења и приликом избора средстава предмета извршења ради намирења новчаног потраживања воде

16) Члан 55. став 3. ЗИО.

17) „Службени гласник РС“, број 44/18.

18) У складу са чланом 55. став 4. ЗИО.

рачуна о сразмери између висине обавезе извршног дужника и средства и вредности предмета извршења.¹⁹⁾

Један од разлога за дисциплинску одговорност јавних извршитеља (у том случају представља тежу дисциплинску повреду) предвиђен чланом 527. тачка 5. ЗИО, јесте и озбиљније нарушавање начела сразмере у ситуацијама када закључком одређују, мењају или додају средства и предмет извршења.

У фази одлучивања о предлогу за извршење, суд је „растерећен“ дужности да води рачуна о начелу сразмере.²⁰⁾

Начело сразмере, које представља једно од основних начела извршног поступка, установљено је ради заштите извршног дужника. Изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу појачан је значај овог начела и оно је прецизирано, јер је јавни извршитељ дужан да по службеној дужности води рачуна о примени овог начела.

Када је ради наплате новчаног потраживања одређено више средстава и предмета извршења, јавни извршитељ је дужан да се определи за оно средство или онај предмет који је за извршног дужника најмање неповољан и тиме ограничи извршење у погледу више средстава или предмета. Примера ради, уколико се извршење против правног лица може спровести на новчаним средствима на рачуну извршног дужника, а предложено је и извршење на покретним стварима, јавни извршитељ треба да се определи за извршење на рачуну извршног дужника. Такође, још бољи пример је да уколико се извршење може наплатити пописом, проценом и продајом покретних ствари, а одређено је извршење и на непокретности, да се у тој ситуацији извршење спроведе на покретним стварима.

Изузетак од начела сразмере регулисан је новом одредбом у измењеном и допуњеном Закону о извршењу и обезбеђењу. Када се извршни дужник обавезао у форми јавне или по закону оверене исправе да испуни новчану обавезу и сагласио се да се извршење спроводи одређеним средствима или на одређеном предмету извршења, тада ће се извршење и спровести на том предмету извршења. Такође, уколико се у поступку спровођења извршења несумњиво утврди, а притом су исцрпљене све могућности и проверено имовно стање извршног дужника, да по-

19) Члан 56. став 1. ЗИО.

20) Члан 57. ЗИО.

стоји само једно средство и један предмет извршења, тада ће се извршење спровести тим средством и на том предмету, па и у ситуацији када је то непокретност. Изузетак од наведеног случаја јесте новчано потраживање из комуналних и сродних делатности, када важи да уколико је једино средство и предмет извршења непокретност извршног дужника, а дуг извршног дужника не прелази износ од 5.000,00 евра, тада се извршење не може спровести на тој јединој непокретности.²¹⁾

4. 2. Споразум странака о одлагању

Одлагање извршења по споразуму странака могуће је у неколико ситуација. Најпре, странке, дакле извршни поверилац и извршни дужник, могу заједничким поднеском суду или јавном извршитељу, у зависности од тога ко спроводи извршење, предложити да се извршење одложи. Осим наведеног, уколико извршни поверилац предложи одлагање извршења, а извршни дужник се сагласи са тим предлогом и обратно, уколико извршни дужник предложи одлагање извршења, а извршни поверилац се сагласи са тим предлогом, извршење ће бити одложено, опет по споразуму странака.²²⁾

Уколико је треће лице, које је претходно поднело приговор, предложило одлагање извршења, а извршни поверилац и извршни дужник се сагласе са предлогом трећег лица, извршење ће такође бити одложено.

Одлука о одлагању доноси се у форми решења, а против решења којим је извршење одложено по споразуму странака није дозвољена жалба. Суд или јавни извршитељ неће испитивати из којих разлога је извршење одложено по споразуму странака. У овом случају странке диспонирају дозвољеним правом (аутономија воље).

Законодавац ограничава када је могуће да извршење буде одложено по споразуму. У ситуацији када одлагање предложи извршни дужник или када га предложи треће лице прописано је да је тада могуће постићи споразум о одлагању до правносна-

21) Шаркић Н., Николић М., 2021., Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу - треће измењено и допуњено издање, Правни факултет Универзитета Унион и ЈП “Службени гласник”, Београд, стр. 181.

22) Члан 121. ЗИО.

жности решења о предлогу за одлагање. То значи да се извршни поверилац, када је у питању предлог за одлагање извршног дужника, може и после доношења решења којим је нпр. одбијен предлог за одлагање, а пре правноснажности тог решења, сагласити са предлогом за одлагање извршног дужника и извршење ће бити одложено по споразуму странака. Када је у питању треће лице, неопходно је да се и извршни поверилац и извршни дужник сагласе са његовим предлогом, а пре правноснажности којом је одлучено о предлогу за одлагање трећег лица, да би извршење било одложено. Оваквим одредбама може се оправдано приговорити, тако да ово ограничење нама не делује оправдано и не видимо ваљан аргумент зашто се извршење и након правноснажности одлуке донете по предлогу извршног дужника или трећег лица за одлагање не би могло одложити уколико су се све странке, укључујући и треће лице ако је оно предложило одлагање, сагласиле.

Своју „фасцинираност“ суђењем у разумном року законодавац је исказао и потпуно непотребним ставом у којем наводи да ако је извршење одложено споразумом странака време на које је одложено извршење не рачуна се у трајање поступка у погледу заштите права на суђење у разумном року.²³⁾ На моменте се чини да је ово право за писца закона важније од права странака у извршном поступку, јер се чини да се законодавац више брине о ефикасности извршног поступка од оних који у њему учествују. Наравно да се време у коме су се странке сагласиле да се не предузимају извршне радње не може рачунати у неоправдано дугачак судски поступак и наравно да се касније не може утврђивати појединачна одговорност или одговорност суда због тога што је извршни поступак трајао одређени временски период.

4. 3. *Одлагање извршења на предлог извршног дужника*

Реч је о одлагању које је најделикатније и њему се мора посветити највећа пажња. Иако различите животне околности оправдавају да се извршења у законом прописаним случајевима одложе на предлог извршног дужника, суд и јавни извршитељ не смеју дозволити злоупотребу овог права, а, с друге стране, мора се водити рачуна да се заштите елементарна права извршног дужника и обезбеди хумано поступање.

23) Став 4. *ibidem*.

ЗИО ограничава право извршног дужника на само једно подношење предлога за одлагање.²⁴⁾ Тумачењем оваквог става закључили бисмо да извршни дужник који је једном предложио одлагање, други пут, иако су се промениле околности на којима заснива свој нови предлог за одлагање, такав предлог не може поднети због наведеног ограничења. То даље значи да је дозвољено подношење само једног предлога, а да би сваки следећи предлог који би поднео извршни дужник био одбачен без упштања у разлоге из којих се подноси и основаност тог предлога. Уколико суд спроводи извршење предлог се подноси суду и о њему одлучује судија појединац, а уколико јавни извршитељ спроводи извршење предлог се подноси јавном извршитељу и јавни извршитељ одлучује о предлогу за одлагање.

Разлози због којих се извршење на предлог извршног дужника може одложити су кумулативно прописани, те тако поред уобичајених разлога, а то је вероватноћа да би због спровођења извршења извршни дужник претрпео ненадокнадиву или тешко надокнадиву штету, неопходно је да је та штета већа од оне коју би због одлагања претрпео извршни поверилац. Осим наведеног, извршни дужник за разлоге због којих тражи одлагање извршења мора доставити одређене доказе који оправдавају одлагање, а то су јавне или по закону оверене исправе.²⁵⁾

Суд или јавни извршитељ морају на основу навода из предлога за одлагање извршног дужника и достављених доказа оценити да ли постоји вероватноћа да ће извршни дужник претрпети ненадокнадиву или тешко надокнадиву штету и уједно да ли је та штета већа од оне коју би због одлагања претрпео извршни поверилац, а ова оцена зависи од сваког конкретного случаја.

У извршном поступку упоређивати евентуалну штету коју спровођењем извршења трпи извршни дужник и евентуалну штету коју због одлагања извршења трпи извршни поверилац заиста није лако, јер је реч о поступку у коме се не расправља као у парничном поступку, због чега суд и јавни извршитељ приликом одлучивања о предлогу за одлагање извршног дужника морају посветити нарочиту пажњу свим наводима странака и достављеним доказима. Као пример за то када извршни дужник

24) Члан 122. став 1. ЗИО.

25) Став 2. *ibidem*.

вероватно трпи већу штету него извршни поверилац може да послужи ситуација у којој банка као извршни поверилац на основу заложне изјаве или уговора о хипотеци намирује своје обезбеђено новчано потраживање продајом једине непокретности извршног дужника. Када су у питању јавне или по закону оверене исправе као докази којима извршни дужник оправдава одлагање и разлоге које је изнео, била би реч о одлукама неког државног органа, извештају лекара или лекарске комисије, налазу инспекције или потврди издатој од стране неког државног органа или установе. Наиме, разлози могу бити различити и, с обзиром на то да ће најчешће бити у питању физичка лица као извршни дужници, могу се односити на болест, смртни случај у кругу породице, завршетак школске године.

Да би дошло до одлагања није довољно да извршни дужник испуни све што је прописано, јер извршни поверилац има право да до доношења решења о предлогу извршног дужника за одлагање услови одлагање полагањем јемства од стране извршног дужника.²⁶⁾ Ово је свакако добро законско решење и условљавање одлагања полагањем јемства од стране извршног дужника ће показати озбиљност и истинитост навода извршног дужника и спречити злоупотребе. Законодавац је опет предвидео изузетак и по нашем мишљењу он је оправдан и односи се очигледно само на физичка лица. Уколико би полагање јемства довело извршног дужника или чланове његове породице у тешку оскудицу, извршни дужник не би био дужан да положи јемство које је предложио извршни поверилац као услов за одлагање. Тешку оскудицу, а реч је о прилично широком и флексибилном појму који оставља довољно простора јавном извршитељу или суду да цени конкретан случај, ипак извршни дужник мора доказивати одређеним јавним исправама. То ће по правилу бити уверења, односно одлуке надлежних државних органа, установа социјалне заштите или завода за запошљавање.

Ако је извршни дужник уверен да ће му одлагање омогућити да се на неки други начин реши однос између њега и извршног повериоца, он ће свакако положити јемство да би изговорио одређени период у коме се извршење неће спроводити. Тада је полагање јемства и логично и оправдано. Уколико су пак разлози за одлагање искључиво хуманитарне – социјалне при-

²⁶⁾ Став 4. *ibidem*.

роде, онда би заиста било нелогично да се лицу које нема средстава да плати главни дуг, те предлаже одлагање да би на неки начин прибавило новчана средства за измирење, намеће и обавеза полагања јемства. Уколико би имало новчана средства за полагање јемства, очигледно би имало и за измирење доброг дела новчаног потраживања извршног повериоца.

ЗИО при томе не говори ништа о висини јемства које је потребно положити, али смо мишљења да када су у питању новчана потраживања то би у сваком случају могло да буде полагање главнице новчаног потраживања, а када је у питању извршење ради неовчаног потраживања онда суд или јавни извршитељ у сваком конкретном случају мора проценити значај радње, чињења или нечињења које треба да изврши извршни дужник и сагласно томе процени и висину јемства које треба положити.

Када је извршни поверилац условио одлагање извршења полагањем јемства, па је суд или јавни извршитељ, у зависности од тога ко је искључиво надлежан да спроводи извршење, наложио извршном дужнику да у одређеном року положи јемство, ако он то није учинио сматраће се да је предлог за одлагање повучен.

4. 4. *Време на које се одлаже извршење*

Када је реч о одлагању на предлог извршног повериоца, онда одлагање траје онолико колико је извршни поверилац предложио,²⁷⁾ уз изузетак када је реч о извршењу ради враћања за посленог на рад или када је реч о извршењу одлуке у државинском спору.

У случају да је извршење одложено на предлог извршног дужника, време на које се извршење одлаже процењује и о томе одлучује јавни извршитељ, односно суд, уколико је суд искључиво надлежан за спровођење извршења. При томе се цене све околности конкретног случаја и конкретни разлози због којих извршни дужник предлаже одлагање. Ако је то, на пример, болест, на основу извештаја лекара или комисије у којем је назначено време неспособности за рад, или време трајања терапије, процениће се и време на које се одлаже извршење. Уколико је

²⁷⁾ Члан 126. ЗИО.

у питању, на пример, крај школске године, то ће бити до завршетка школске године.

Трајање одлагања на предлог трећег лица регулисано је на истоветан начин као и поводом предлога за одлагање извршног дужника, тј. да рок трајања одлагања зависи од конкретних околности у сваком поједином случају.²⁸⁾ Ипак се мора нагласити да је у случају одлагања извршења на предлог трећег лица реч о карактеристичној ситуацији. То је ситуација у којој је треће лице поднело тужбу да се извршење прогласи недозвољеним, те да у том случају одлагање, уколико је предлог трећег лица усвојен, треба да траје до правноснажног окончања парнице за недозвољеност извршења. У супротном, одлагање не би имало сврху.

4. 5. Границе извршења

Опште правило извршног права у грађанским стварима јесте такво да се извршење спроводи само и искључиво у границама које су одређене у решењу о извршењу.²⁹⁾ Решење о извршењу пак мора бити у потпуности усклађено са извршном исправом јер је то такође једно од општих правила извршног поступка – формални легалитет.

4. 6. Дужности посредовања јавног извршитеља

Од када је прописана обавеза јавних извршитеља да посредују између странака ради споразумног намирења извршног повериоца,³⁰⁾ иако се она састоји само у једној реченици, изазвала је бројне недоумице, те захтева додатна објашњења али и њену практичну анализу.

Прво спорно питање односи се на појам „дужан“. По нашем мишљењу прикладнији би термини били нпр. „може“, „овлашћен је“, „у зависности од околности може“ и сл. Чињеница да је ЗИО ставио као обавезу извршитељу да посредује између странака озбиљно доводи у питање сам концепт извршног поступка, те се тако сваки извршни дужник сада може позвати на то да јавни извршитељ није обавио законом предвиђену дужност (чак да није ни покушао) већ да посредује између странака.

28) Чл. 123. и 126. ЗИО.

29) Члан 134. ЗИО.

30) Члан 137. ЗИО.

С друге стране, поставља се питање да ли је јавни извршитељ оспособљен за ову врсту улоге: посредника, медијатора, миритеља и сл, те да ли има адекватне квалификације за обављање послова посредовања с обзиром на то да знамо да су ови послови изузетно компликовани и да осим општег правничког знања подразумевају и бројне вештине које су ближе психолошком па и социолошком приступу него правном.

Као треће питање поставља се наравно и обим могућности посредовања, с обзиром на чињеницу да је начело формалног легалитета извршни поступак ограничен на спровођење извршне исправе, а да су управо чланом 134. утврђене границе извршења у складу са извршном исправом. Дакле, сада се поставља питање у којој мери јавни извршитељ заправо уопште и може да врши посредовање и шта би то посредовање заправо значило. Да ли то значи: да он треба да изврши додатни притисак на извршног дужника да поступи по извршној исправи; да извршном дужнику може да омогући одређене повластице у погледу рокова исплате, одлагања извршења и сл, те да изврши притисак на извршног повериоца да то прихвати; да он на било који начин може да посредује у мењању или прилагођавању извршне исправе конкретним околностима. По нашем мишљењу, законодавац би морао у наредном периоду да ову одредбу „ублажи“ тако што ће предвидети могућност јавног извршитеља да посредује између странака и то само у оним случајевима када обе то захтевају или се са тим сагласе. Такође, ЗИО би морао да направи и објективизирани критеријум о томе у којим границама, те у оквиру коликих могућности се простира опсег посредовања јавног извршитеља (да ли је то одлагање само у оквиру законом предвиђених могућности, да ли је то плаћање на рате, да ли је то умањење обавезе утврђене извршном исправом уз сагласност извршног повериоца и сл).³¹⁾

4. 7. Време спровођења извршења

Извршење се према важећем ЗИО спроводи по правилу радним даном од 7 до 22 часа.³²⁾ Према ранијим прописима извршење се спроводило сваким даном. Дакле, постојала је могућност да се извршење спроводи и државним празницима и

31) Шаркић Н., Николић М., *op. cit.* стр. 332.

32) Члан 141. став 1. ЗИО.

верским празницима, што сматрамо непримереним и што смо својевремено и критиковали.

Изузетак од правила да се извршење спроводи радним даном јесу оне ситуације у којима се установи да извршни дужник избегава испуњење обавезе или када то налажу нарочито оправдани разлози. Овде је ипак реч о изузецима и јавни извршитељи, који најчешће спровode извршење, морају бити обазриви уколико се одлуче да извршење спровode нерадним даном или после 22 часа. Да би били испуњени услови за спровођење извршења и ван прописаног времена, треба да постоје несумњиво утврђене чињенице које указују на то да извршни дужник опструише спровођење извршења или да је рецимо реч о спровођењу привремених мера, посебно када су то привремене мере донете у споровима из породичних односа.

Продужење времена у коме организација за принудну наплату спроводи извршење са 16.00 часова, колико је било прописано пре измене Закона о извршењу и обезбеђењу, на 18.30 свакако да пружа могућност извршним повериоцима да раније намире своје потраживање,³³⁾ али је наше мишљење да не постоји разлог да се у овом закону одређује у које време организација за принудну наплату спроводи извршење на новчаним средствима извршног дужника на рачуну код банке. Ово питање, а то је радно време Народне банке Србије – Организације за принудну наплату, регулисано је актима тог органа.

4. 8. *Посматрање при спровођењу извршења*

Јавни извршитељ који спроводи извршење има обавезу да у току читавог поступка води рачуна о достојанству личности извршног дужника и чланова његове породице, те да извршење спроводи на начин који ће бити за извршног дужника најбезболнији, а у границама могућности за спровођење.³⁴⁾ Закон је предвидео обавезу да приликом претраживања стана или прегледања ствари извршног дужника у стану поступа обазриво, са потребном пажњом, ценећи личност и достојанство извршног дужника. Они треба да буду добро обучени за обављање ових веома деликатних и специфичних послова. Закон је такође предвидео обавезу за јавног извршитеља која подразумева максимално оп-

33) Став 3. *ibidem*.

34) Члан 142. став 1. ЗИО.

резно понашање и онда када врши претрес одеа које на себи носи извршни дужник и његових личних ствари, што подразумева коректан однос, без икаквих физичких контаката или грубости. То се односи и на чланове породичног домаћинства. Закон није предвидео обавезу да прегледање одеа врши лице истог пола пошто овде није реч о класичном претресању личности, већ само о прегледању ствари, докумената или новца који извршни дужник евентуално носи са собом. Будући да се предмети или ствари од вредности обично држе у ташни, новчанику или у џеповима, утврђивање се може остварити и без директног физичког контакта.

По нашем мишљењу, у случају основане сумње да је извршни дужник сакрио неку од ствари или вредности које су предмет извршења, лични претрес би могло да врши само лице истог пола, уз претходно добијени закључак.

Претресању или прегледу стана и другим поступањима у стану извршног дужника, када нису присутни ни извршни дужник ни његов пуномоћник, односно законски заступник, или одрасли члан његовог породичног домаћинства, морају присуствовати два пунолетна грађанина.³⁵⁾ Закон није предвидео никакве ближе одредбе о томе ко може бити сведок приликом ових радњи јавног извршитеља осим пунолетства, али, по законској формулацији, то не могу бити лица која су носиоци права и обавеза из извршног поступка, извршни поверилац, његов пуномоћник, „треће лице из извршног поступка“, радници МУП-а који помажу приликом спровођења извршења нити друго службено лице, већ сведок мора бити из редова грађана, комшија из зграде или случајни пролазник.

Идентична обавеза за поступање на терену уз присуство сведока утврђена је и у свим случајевима отварања закључане просторије када извршни дужник није присутан или неће да отвори, па се отварање врши насилно. То се може чинити ради пописа и пленидбе ствари, одузимања ствари, испражњења просторија, усељења или исељења из стана. Закон овде несумњиво штити извршног дужника од евентуалних злоупотреба суда или прекорачења овлашћења јавног извршитеља; закон на тај начин заштићује суд и јавног извршитеља од евентуалних накнадних приговора извршног дужника да је у току поступања дошло до

35) Став 2. *ibidem*.

неправилности, прекорачења овлашћења, нестанка ствари или одузимања ствари које нису предвиђене, оштећења имовине и сл. Неопходан услов за отварање закључане просторије јесте да је извршни дужник уредно обавештен о спровођењу извршења, а у пракси се принудном отварању закључане просторије по правилу приступа у присуству радника Министарства унутрашњих послова – полиције.

Јавни извршитељ је овлашћен да отвори просторију у присуству два пунолетна грађанина.³⁶⁾ То ће, по налогу јавног извршитеља, најчешће урадити стручно лице (бравар) кога је ангажовао извршни поверилац, пописаће и одузеће (ако су испуњени услови) покретне ствари из просторије извршног дужника, оставити потврду да су у извршном поступку пописане и одузете покретне ствари, затим ће се просторија закључати, а на видном месту (улазна врата) оставити писмено обавештење извршном дужнику да се кључеви од улазних врата просторије (стана) налазе код јавног извршитеља и да их може преузети.

Може се поставити питање да ли се на овај начин за један период извршни дужник лишава поседа на просторију (стан). Фактички се лишава, али у радњама јавног извршитеља нема противправности, те нема ни елемената одузимања поседа – државине извршном дужнику. Јасно је да јавни извршитељ предузима, као службено лице, радње за које је овлашћен по закону. Све је установљено да би се извршни дужник спречио да својим понашањем, односно злоупотребама спречава спровођење појединих извршних радњи.

Уколико је канцеларија јавног извршитеља технички оспособљена да може тонски или оптички или и тонски и оптички да снима радњу спровођења извршења, то може и учинити, и тада ће тонски, оптички или тонски и оптички запис бити саставни део записника о спровођењу извршења, односно предузетој радњи.

4. 10. Поштовање закона и судских одлука и чување пословне тајне

Одредба по којој је јавни извршитељ у обавези да се држава закона и судских одлука, да евидентира без икаквог одлагања све што се дешава у поступку извршења и обезбеђења,

³⁶⁾ Став 3. *ibidem*.

те у финансијском пословању,³⁷⁾ је, по нашем мишљењу, требало да стоји у делу општих одредаба.

С обзиром на изузетан значај и деликатност послова јавног извршитеља, нама се чини да у оваквом ставу законодавца недостаје реченица која би ипак још једном утврдила обавезу не само јавног извршитеља већ и свих лица која раде у његовој канцеларији, или пак за потребе његове канцеларије.

Обавеза јавног извршитеља је и да чува као пословну тајну податке које је сазнао у обављању делатности и не сме да их користи у недозвољене сврхе. Ова обавеза односи се и на време након престанка обављања делатности јавног извршитеља ³⁸⁾

Такође, чини нам се да је овде морала да стоји клаузула о обавези чувања пословне тајне, те одговорности јавног извршитеља за чување пословне тајне свих лица која раде у његовој канцеларији или лица која су ангажована за потребе његове канцеларије (механографски послови, физичка радна снага, бравар ради промене браве при уласку у непокретност, преводиоци, тумачи и сл.).

Подаци који се не могу користити јесу сви подаци до којих је јавни извршитељ или запослени у његовој канцеларији дошао у вршењу своје функције. Ипак, посебна одговорност односи се на личне податке о личном статусу лица која учествују у извршном поступку (као извршни поверилац, извршни дужник или трећа лица), али и на имовинске податке које би могао да искористи јавни извршитељ.

4. 11. Обавеза поштовања Етичког кодекса јавних извршитеља и Стандарда професионалног понашања јавних извршитеља

Јавни извршитељ је дужан да поштује Етички кодекс јавних извршитеља, те Стандарде професионалног понашања јавних извршитеља.³⁹⁾ Оно што је свакако добро, по нашем мишљењу, јесте да су израда Етичког кодекса, те његово праћење стављени у надлежност јавноизвршитељске коморе. Први закон који је уводио јавне извршитеље предвиђао је обавезу министра правде да донесе Етички кодекс, што је било супротно општим

³⁷⁾ Члан 494. ЗИО.

³⁸⁾ Став 2. *ibidem*.

³⁹⁾ Члан 497. ЗИО.

правилима о садржини Етичког кодекса, који представља правила понашања одређене професије, те је сасвим природно и разумљиво да управо чланови тог професионалног удружења доносе професионална правила за поступање.

Етички кодекс је прилика коју ће моћи да искористи јавноизвршитељска комора да веома минуциозно одреди професионалне стандарде за рад јавних извршитеља. Закон уређује правила о дисциплинској одговорности, те правила о материјалној одговорности извршитеља. То су они најдрастичнији случајеви када се неко оглуши о правила поступања. Дисциплинске повреде веома често су инкорпориране и у неке теже облике противправности, као што су: кривична дела, привредни преступи или прекршаји (фалсификат, злоупотреба службеног положаја или овлашћења, превара, непријављивање запосленог, неплаћање доприноса, невођење пословних књига или неуредно вођење финансијских докумената и сл).

Дакле, етичка правила морају послужити јавним извршитељима да се позиционирају као изузетна правосудна професија и да тако оправдају поверење државе, те јавна овлашћења која су им дата.

Управо јавни извршитељи, уз примену Етичког кодекса могу на најбољи могући начин „ућуткати“ све приговоре који се стављају на њихов рад или неразумевање њиховог положаја. То да ли ће јавни извршитељ бити ревностан у спровођењу свог посла или ће се претворити у утеривача дугова може бити само угао посматрања и процесног положаја у коме се налазимо или минимална разлика у поступању. Управо ту и лежи обавеза јавноизвршитељске коморе да веома прецизно уреди правила понашања која ће подразумевати највише могуће стандарде у професионалности и ефикасности, али и врло високе критеријуме заштите извршног дужника, његовог достојанства, као и чланова његове породице, те заштите његове имовине.

Законодавац је раздвојио питање Етичког кодекса од Стандарда професионалног понашања јавних извршитеља.⁴⁰⁾ Нажалост, законодавац није дао образложење нити барем објашњење шта би била садржина овог другог акта који доноси министар. Дакле, нама је потпуно нејасно шта су то етичка – професионална правила у односу на стандарде професионалног пона-

40) Став 2. *ibidem*.

шања, те нам се чини да се заправо ради о правном плеоназму. Пренормираност никада није добра. Боље би било донети један акт али ваљан, него инсистирати на два различита, а да прецизно не знамо шта је надлежност сваког од њих. Објективно се поставља питање шта ће се десити ако се нека област другачије уреди у етичким правилима која доноси Комора јавних извршитеља у односу на професионалне стандарде које доноси министар. Да ли ће јавни извршитељ бити одговоран ако се понаша, на пример, по једном акту, а не и по другом, те шта ће се десити уколико постоји нормативно неслагање између ова два акта?

И овде нам се чини да се улога министра правде губи, јер се ради о професионалним правилима која морају бити искључиво у надлежности професионалног удружења – Коморе јавних извршитеља. Министар има довољно овлашћења да путем контролног механизма проверава да ли се јавни извршитељи понашају у складу са законом и подзаконским актима, те ми заиста не видимо улогу професионалних стандарда.⁴¹⁾

4. 12. Одговорност за штету

Законодавац прописује у ком облику организовања извршитељ може вршити јавна овлашћења поверена му овим законом, односно обављати своју прописану делатност. Он своју делатност обавља као физичко лице – предузетник или као члан ортачког друштва, чији чланови могу бити искључиво извршитељи.⁴²⁾ Због наведеног, извршитељ, за штету која настане његовом кривицом током поступка извршења, одговара целокупном својом имовином.⁴³⁾

У питању је деликтна одговорност и у погледу испуњености услова за обавезивање извршитеља, релевантне су одредбе Закона о облигационим односима које регулишу питање одговорности за штету, настанак, врсту и обим штете.⁴⁴⁾

41) Шаркић Н., Николић М., *op. cit.* стр. 828.

42) Члан 468. став 2. ЗИО.

43) Члан 498. ЗИО.

44) „Службени лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 – одлука УСЈ и 57/89, „Службени лист СРЈ“, број 31/93, „Службени лист СЦГ“, број 1/03 – Уставна повеља и „Службени гласник РС“, број 18/20

С обзиром на то да је реч о стручњаку, извршитељ приликом поступања у извршењу мора исказати појачану пажњу (то повлачи виши ниво одговорности), и то пажњу доброг стручњака (видети одредбу члана 18. став 2. Закона о облигационим односима) и од одговорности, а тиме се може ослободити и обавезе за накнаду штете само у случају лаке непажње. Странка или учесник који би претрпео штету у поступку извршења због пропуста за који је одговоран извршитељ, своје право остваривао би у парничном поступку.

Различите могу бити ситуације у којима би се поставило питање одговорности извршитеља за штету. То могу бити неадекватна заштита пописане и одузете имовине, непримерено поступање с новчаним средствима заплењеним у корист извршног повериоца, што подразумева и безразложно задржавање тих средстава на рачуну који је извршитељ дужан да отвори. Такође, сви пропусти које извршитељ евентуално учини у процедури, коју Закон прописује по питању предузимања извршних радњи, могу бити разлог да одговара за штету проистеклу из тих пропуста. То може бити и невршење пописа, иако су постојали сви услови да се попис изврши. Такође, ту су у питању различите чинидбе, али и обављање продаје покретне ствари или непокретности у ситуацији када нису били испуњени сви Законом прописани услови да се приступи продаји.

Одговорност извршитеља за штету постојала би и у случају када поверава трећем лицу да оно врши продају имовине. То могу бити агенције које врше продају непокретности или организације које врше комисиону продају робе. У овим случајевима, задржава се одговорност извршитеља према странкама и учесницима у поступку, а његова права према лицима којима је поверио продају имовине независна су од права и односа који постоје између њега и странака или учесника у поступку.

Због свега наведеног, законодавац није случајно као један од услова који извршитељ мора да испуни пре полагања заклетве и тиме ступи на дужност прописао обавезно осигурање извршитеља за штету коју би могао учинити трећим лицима обављањем делатности (осигурање од професионалне одговорности), али и осигурање просторија и предмета примљених у депозит у случају пропасти, оштећења или нестанка. Правилником о општим условима за закључивање уговора о осигурању јавних извршитеља, који је донео министар надлежан за послове право-

суђа, прописани су општи услови за закључење поменутог уговора о осигурању, као и најнижи износ осигурања.⁴⁵⁾

Одговорност извршитеља додатно је проширена и на одговорност за рад његових заменика, иако они морају испунити исте услове за именовање, као и извршитељи. За рад заменика и штету коју причини, извршитељ одговара солидарно са замеником. За штету коју у свом раду причине помоћници извршитеља (то могу бити стално запослена лица или лица ангажована по потреби) искључиво је одговоран извршитељ, јер је реч о лицима која поступају и име и за рачун извршитеља.

Упркос веома јасном опредељењу да јавни извршитељ одговара целокупном својом личном имовином за штету коју је причинио, законодавац експлицитно назначава да за штету не одговара Република Србија.⁴⁶⁾ Дакле, овде је законодавац поново истакао дистинкцију да се ради о правосудној професији, али иза које не стоји Република Србија – држава, већ да је то самостална професија, као правосудна професија са пренетим јавним овлашћењима.

4. 13. Дисциплинска одговорност и дисциплинске повреде

Независно од одговорности за штету коју може причинити у свом деловању, али независно и од кривичне или прекршајне одговорности, извршитељ може бити дисциплински одговоран. Уколико у вршењу своје делатности крши одредбе закона или других императивних прописа, ако не испуњава обавезе које су установљене статутом или другим актима коморе, те ако својим поступцима нарушава част и углед професије јавних извршитеља, извршитељ може бити дисциплински одговоран.⁴⁷⁾

Могућност дисциплинске одговорности извршитеља је, осим одговорности за штету, додатна гаранција да ће овлашћења која им је пренела држава вршити у складу са законом и, пре свега, чувајући углед, част и независност своје професије – јавних извршитеља.

45) „Службени гласник РС“, број 62/16.

46) Члан 498. став 2. ЗИО.

47) У складу са чланом 525. ЗИО.

5. Закључно разматрање

Већ на први поглед може се констатовати да је велики број одредаба ЗИО у функцији заштите извршног дужника. У супротстављеним интересима процесних овлашћења морамо водити рачуна о чињеници да је процесни положај извршног повериоца објективно „јачи“ него процесни положај извршног дужника. Наиме, за разлику од парничног поступка где се тек води поступак и утврђује ко је „у праву“, у извршном поступку наравно да је доминантнија позиција извршног повериоца јер је он своја права већ показао у поступку који је претходио извршном поступку и који је основ за спровођење извршења. Чињеница да је извршни поверилац исходао извршну исправу која је предмет извршења већ говори у прилог томе да је обавеза суда, јавних извршитеља, али и других државних органа који учествују у спровођењу извршења да помогну брзом и делотворном намирењу права извршног повериоца.

Ипак, ова чињеница ни у ком случају не значи да извршни дужник може бити препуштен „на милост и немилост“ извршном повериоцу односно да се права извршног дужника могу минимизирати или потпуно и занемаривати.

На основу три групе правних норми које смо одабрали као еклатантне чини се да смо потврдили своју почетну претпоставку да је процесни положај извршног дужника солидно одређен у нашем извршном законодавству, те да се генерално узев може рећи да постоји баланс права између извршног повериоца и извршног дужника.

Ипак чини се да би у наредној реформи извршног законодавства требало обратити посебну пажњу на следећа питања: обавеза јавног извршитеља да посредује у поступку спровођења извршења; преиспитати и модификовати начело сразмере тако да оно не сме бити основ за злоупотребу права извршног дужника; преиспитати ограничења у погледу спровођења извршења како у погледу врсте предмета тако и у обиму; подићи одговорност јавних извршитеља за ма који облик штете која се проузрокује у току спровођења извршења на највиши могући ниво, те обезбедити доследну примену права и обавеза које закон гарантује.

6. Литература

Благојевић Б., 1938., *Систем извршног постојанства*, Геца Кон, Београд.

Ђорђевић Ј., 1979., *Појам, улога и значај извршења у праву*, Зборник: Извршење судских одлука, Београд.

Станковић Г., 2004., *Предмет извршног постојанства*, Правни живот, 12/2004, X том, стр. 5.

Старовић Б., 2007., *Коментар Закона о извршном постојанству*, Интермекс, Београд.

Шаркић Н., Николић М., 2006., *Коментар Закона о извршном постојанству*, „Службени гласник РС”, Београд.

Шаркић Н., Николић М., 2020., *Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу - друго измењено и допуњено издање*, Правни факултет Универзитета Унион и ЈП „Службени гласник”, Београд.

Шаркић Н., Николић М., 2021., *Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу - треће измењено и допуњено издање*, Правни факултет Универзитета Унион и ЈП „Службени гласник”, Београд.

Прописи:

Закон о извршењу и обезбеђењу, "Сл. гласник РС", бр. 106/2015, 106/2016 - аутентично тумачење, 113/2017 - аутентично тумачење и 54/2019.

Закон о парничном постојанству, "Службени гласник РС", бр. 72/2011, 49/2013 - одлука УС, 74/2013 - одлука УС, 55/2014 и 87/2018.

Закон о судијама, "Сл. гласник РС", бр. 116/2008, 58/2009 - одлука УС, 104/2009, 101/2010, 8/2012 - одлука УС, 121/2012, 124/2012 - одлука УС, 101/2013, 111/2014 - одлука УС, 117/2014, 40/2015, 63/2015 - одлука УС, 106/2015, 63/2016 - одлука УС, 47/2017 и 76/2021.

Закон о заштити права на суђење у разумном року, „Службени гласник РС“, број 40/15.

Закон о штампању, "Сл. гласник РС", бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС, 83/2014, 113/2017, 44/2018 и 95/2018.

Закон о јавној својини, „Службени гласник РС“, бр. 72/11, 88/13, 105/14, 104/16 - др. закон, 108/16, 113/17, 95/18 и 153/20.

Закон о финансијском обезбеђењу, „Службени гласник РС“, број 44/18.

Закон о облигационим односима, „Службени лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, „Службени лист СРЈ“, број 31/93 и „Службени лист СЦГ“, број 1/03 - Уставна повеља и „Службени гласник РС“, број 18/20.

Правилник о општим условима за закључивање уговора о осигурању јавних извршитеља, „Службени гласник РС“, број 62/16.